

Kirjat • Books

Anthias, Floya & Gabriella Lazaridis (toim.): Gender and Migration in Southern Europe – Women on the Move. Berg, Mediterranean Series, New York, 2000. 263 s.

Sukupuolierojen on havaittu vaikuttavan muuttoliikekäyttäytymiseen jo 1800-luvun jälkipuoliskolla, jolloin ensimmäisiä kertoja naiset kuvailtiin miehiä muuttoalttiimmiksi. Naisten osuus on 1990-luvun alun jälkeen kansainvälisessä muuttoliikkeessä entisestään voimistunut sekä määrältään että merkitykseltään, ja näin ollen kirja on aiheeltaan varsin mielenkiintoinen. Anthiaksen ja Lazaridin toimittama teos käsittelee naisten siirtolaisuuden syitä ja seurauksia perehdyttämällä lukijan maahanmuuttajanaisten marginalisoitumisen rakenteisiin eteläisen Euroopan esi-

merkkimaissa. Teos nostaa uudesta näkökulmasta keskusteltavaksi naisten aseman maailmanlaajuisessa ympäristössä tapaustutkimusten kautta.

Johdannossa toimittajat asettavat teoksen tavoitteeksi kytkeä muuttoliike osaksi kansainvälisiä prosesseja globaalin talouden ja ylikansallisten siirtolaisryhmien kautta. Lisäksi Anthias korostaa muuttoliikkeen kolmiulotteisuutta hahmottaen muuttajan asemaa suhteessa kotimaahan, kohde- maahan sekä siirtolaisryhmään. Eteläisen Euroopan maahanmuuton merkittävänä selittäjinä pidetään työmarkkinoiden voimakasta segmentoitumista, valtioiden ja etnisten ryhmien välisiä historiallisia ja kulttuurillisia suhteita sekä yksilön taloudellista asemaa.

Kirjassa käsiteltävät maat ovat perinteisesti olleet maastamuuttomaita, mutta 1990-luvun alussa Italia, Espanja, Kreikka, Portugali ja Kypros ovat kokeneet täyskään- noksen maahanmuuttomaiaksi, ja ne ottavat vastaan suhteellisen paljon laillisia ja laittomia maahanmuuttajia vuosittain. Italiassa on noin miljoona maahanmuuttajaa pääasiassa Maghrebin maista, Dominikaanisesta tasavallasta ja Filippiineiltä. Espanjassa on yli 850 000 ulkomaalaista, joista puolet on EU-maista ja puolet kolmansista maista. Kreikassa on arviolta puoli miljoonaa maahanmuuttajaa Albanian, itäisen Euroopan maista ja kolmansista maista. Kyproksella maahanmuuttajia on noin 40 000. Ulkomaalaisten tilastoinnit ovat kaikki arvioita, sillä laittomien tulijoiden määrät ovat huomattavan suuret.

Maahanmuuttajat ovat keskeisessä asemassa kohdemaiden yh-

teiskunnallisessa rakennemuutoksessa. Paikallisten naisten asema on koulutuksen myötä muuttunut, mutta lasten ja vanhusten huoltamiseen ei ole olemassa yhteiskunnan tarjoamia palveluita. Maahanmuuttajat tulevatkin tarpeeseen. Heidän sijoittuessaan työläisperheisiin kotiapulaisiksi he mahdollistavat paikallisten perheenäitien osallistumisen kotien ulkopuoliseen palkkatyöhön. Laitontakaan maahan tuloa ei haluta välttämättä kokonaan estää aputyövoiman tarpeen vuoksi. Tämä aiheuttaakin lainsäädännöllisiä ongelmia varsinkin EU:n tasolla. Chell-Robinson kuvaa artikkelissaan Italian lainsäädännön viimeaikaisia risti- riittäisyyksiä.

Maahanmuuttajia halutaan, mutta ilman yhteiskunnallista tukea jäädessään naiset kohtaavat ongelmia sekä naisina, maahanmuuttajina että oman etnisen ryhmänsä edustajina. Maahanmuuton laillisuusasteen todetaan suoraan vaikuttavan yhteiskunnalliseen asemaan. Erityisesti albaani- naisten laittoman maahan tulon ja heidän perheasemansa koetaan vieraannuttavan heidät sosiaalisesta kanssakäymisestä, työn onnistumisesta ja paikallisista kontakteista. Maahantulon syyt vaikuttavat suoraan tulijan työhön motivoitumiseen ja yhteiskunnalliseen integroitumiseen.

Kirjassa selvitetään maahanmuuton järjestelmällisyyttä sekä maahanmuuttajien järjestäytyneisyyttä. Erityisen mielenkiintoiseksi teoksen tekee eri maahanmuuttajaryhmien välisten yhteiskunnallisten asemien vertailut ja niiden syiden pohdinnat. Filippiinilaisten asema on poikkeuksetta muita maahanmuuttajaryhmiä ar-

vostetumpi. Artikkeleiden mukaan se johtuu hyvästä työmoraaalista, luotettavuudesta sekä kristillisestä uskosta. Lisäksi tähän vaikuttaa filippiiniläisten maahanmuuton ja työhön sijoittumisen järjestäytyneisyys sekä työntekijöiden kontaktiverkostot.

Perheenjäsenten kokemukset tai ystävilta kuullut tarinat saattavat usein muuttajan matkaan. Maastamuutto on suuri haaste, josta halutaan selviytyä perheen edun vuoksi ja taloudellisen aseman parantamiseksi. Muuttoon ovat vaikuttaneet ennen kaikkea sosiaaliset siteet ja elämäntilanne. Kolmansien maiden muuttajien kohdevalinnoissa näkyy myös saadun tiedon merkitys.

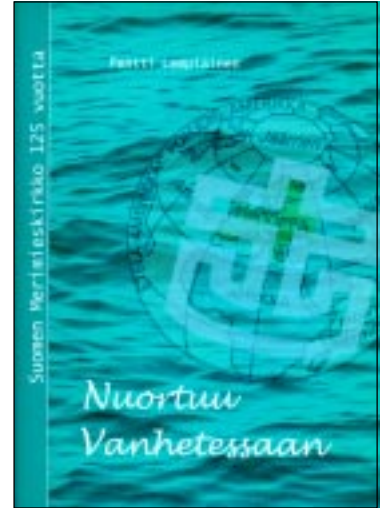
Kehityksissä on yleistä lähettää yksi perheenjäsen tienaamaan ulkomaille ja sitä kautta parantaa kotimaahansa jääneen suvun taloudellista asemaa. Yleisimmin perheen pää muuttaa ensin ja valmistelee lopun perheen muuttoa ennalta käsin. Filippiiniläisten kohdalla nainen katsotaan usein kannattavimmaksi muuttajaksi. Mies jää kotimaahan huolehtimaan perheestä naisen lähtiessä tienaamaan esimerkiksi vanhimman lapsen kouluttamiseen tarvittavaa pääomaa. Muuton kannustimena toimii ennen kaikkea parempi palkkataso. Filippiineillä myös hyvin koulutetun on taloudellisesti kannattavampaa lähteä maasta siivoojaksi tai kodinhoitajaksi kuin jäädä kotimaahansa esimerkiksi virkamieheksi. Perheen yhdistyminen kohdemaahan ei filippiiniläisten kohdalla ole ollut yleistä, sen sijaan maahanmuuttajien kesken on havaittavissa sukupolven vaihdoksia. Filippiiniläisen maahanmuuttajanai-

sen tienattua tarpeeksi tulee usein hänen tilalleen koulutettu lapsensa tai sukulainen. Toisen polven maahanmuuttajavaihdokkaiden motiiveina ovat esimerkiksi vanhempien vanhuudenturvasta huolehtiminen ja perheen taloudellisen aseman kohentaminen. Muiden väestöryhmien muuton tavoitteet eroavat huomattavasti filippiiniläisten naisten tavoitteista.

Kirjan ongelmavyöhyt koskettaa paitsi EU:n lainsäädännön kehittelyä myös uusiin elämänmuutoksiin totuttelevia Euroopan kansalaisia. Kirjaa olisi vielä täydentänyt artikkeli yhdistysten ja kirkkojen järjestämästä kotouttamistoiminnasta. Tällä erää asia mainittiin vain ohimennen, mutta kokemusten vaihto aihepiiristä olisi ollut tärkeää. Kaiken kaikkiaan kirja antaa hyvin analysoitua tietoa maahanmuuttajien yhteiskunnallisesta asemasta. Aihetta käsitellään mielenkiintoisesti, vaikkakin teoriapohjaa vältellen. Kirja tarjoaa vertailupohjaa ja ajatuksia Suomeen tulevien maahanmuuttajien kotoutumisesta kiinnostuneille sekä globaaleja rakenteita kokonaisuuksina ajatteleville, mutta ennen kaikkea tietopaketin Euroopan aluekehityksestä ja muuttoliikkeistä. Artikkelit ovat selkeitä ja lukijan mielenkiinnon vangitsevia.

Taru Järvinen

Pentti Lempiäinen: Nuortuu vanhetessaan. Merimieskirkon muutosten puhureissa. Gummers Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2000. 403 s.

Historiansa aikana – jota nyt on kestänyt 125 vuotta – Suomen Merimieskirkko r.y. on muutaman kerran ajanmukaistanut nimeään toimintaansa vastaamaan. Viimeisintä nimenmuutosta professori Pentti Lempiäinen luonnehtii näin: Jos seura oli alkuaan *Suomalaisien merimiesten ulkomaan satamissa sielunhoitoyhtiö*, nykyisin voisi pikemminkin puhua ”suomalaisten maanaisten ulkomailta sielunhoitoyhtiöstä”. Suomen satamissa tapahtuvaan toimintaan tämä luonnehdinta sen sijaan ei sovi alkuunkaan.

Seuran johtokunnan puheenjohtaja piispa Erkki Kansanaho mainitsi jo kesäjuhlien avajaispuheessaan 1981 yhtyvänään niihin, joiden mielestä nimi, jossa esiintyisi sana *merimieskirkko*, ilmaisisi paremmin toiminnan tavoitteet kuin *Merimieslähetykseura*. Merimies-sanan hänkin siis toivoi nimessä säilyvän. Tähän nimeen päädyttiinkin kolmetoista vuotta myöhemmin.

Esiteltävänä oleva kirja on neljäs historiateos. Ensimmäinen oli merimiespastori Toivo Waltarin

vuonna 1910 kirjoittama Suomen Merimieslähetysoimi. Kun seura täytti 50 vuotta, sen sihteeriksi noussut Waltari teki teoksestaan uuden laajennetun laitoksen Suomen Merimieslähetysoimi 1875–1925.

Seuraava historiikki ilmestyi vasta 1983. Sen kirjoittaja oli johtokunnan pitkäaikainen puheenjohtaja piispa Erkki Kansanaho. Hänen laajan ja perusteellisen tutkimuksensa nimi oli Kirkko ja merenkulkijat. Sata vuotta Suomen Merimieslähetyseuran työtä. Professori Pentti Lempiäisen teos valmistui Suomen Merimieskirkon 125-vuotisjuhliin Turkuun syksyllä 2000.

Lempiäinen keskittyy teokseensa viimeisiin 25 vuoteen kuvaten seuran toiminnan voimakasta muuttumista ja merimieskirkkojen arkisen toiminnan sisältöjä. Hänellä on ollut käytettävissään aikaisempien historiateosten lisäksi merimieskirkkojen arkistot. Hän on myös käynyt kaikilla tällä hetkellä toiminnassa olevilla ulkomaisilla ja kotimaisilla merimieskirkkoilla. Hän on myös haastatellut keskustuomiston työntekijöitä ja eräitä entisiä merimiespappeja. Jostain syystä joukkoon ei ole mahtunut yhtään Buenos Airesissa ja Rouenissa toiminutta merimiespappia.

Arvostelijan objektiivisuutta luonnollisesti hämärtää se tosiseikka, että hän on itse ollut merimieskirkon lähihistoriassa mukana vuodesta 1967 välillä lähempänä, välillä kauempana. Kokonaisvaikutelma kirjasta on luotettava, tiedot pitävät paikkansa ja kirjoittaja ottaa myös reippaasti kantaa lähihistorian tapahtumiin tehden niistä myös reippaita tulkintoja.

Tarkastellessani kirjoitettua Antwerpenin ja Lontoon osuutta totean niissä muutamia pieniä asiavirheitä. Sivulla 158 tekijä väittää Antwerpenin assistentin ajotaidon joutuneen koetukselle tammikuussa 1979. Kirjan lopussa kirjoittaja kuitenkin aivan oikein toteaa, että Antwerpeniin saatiin assistentti 1988. Seuraavalla sivulla kirjoittaja kertoo Lontoon pappien Seppo Heikkilän ja Paavo Rasimuksen sekä Antwerpenin papin Kauko Purasen seilauksista laivojen mukana. Todellisuudessa Kauko Puranen kolmen kuukauden yhtäjaksoista seilausta suorittaessaan oli vielä Konnunsuon keskusvankilan virkavapaalla oleva pappi. Lontoon kohdalla on jäänyt mainitsematta sivulla 187, että arkkipiispa Mikko Juva kävi Lontoossa myös 1980, jolloin hän osallistui Canterburyn arkkipiispan Ronald Runcien arkkipiispan virkaan asettamiseen. Arvostelija oli tällä matkalla autonkuljettajana mukana.

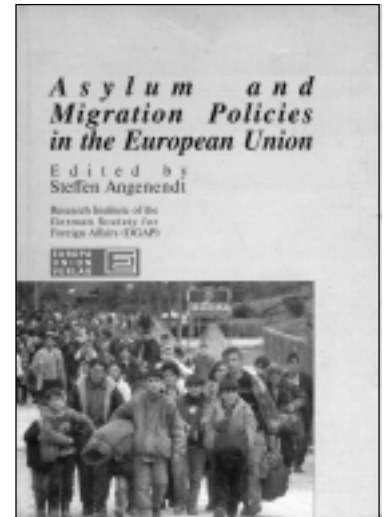
Kirja on kiinnostavaa luettavaa ja se kertoo järjestöstä, joka on kyennyt muuttamaan toimintaansa ja vastaamaan nykyisen ajan ja kasvavan kansainvälistymisen asettamiin haasteisiin. Samalla se kertoo myös siitä kuinka merimieskirkko ja kirkon ulkosuomalaisyö ovat entistä paremmin löytäneet toisensa pystyen keskenään myös jakamaan vastuualueet.

Mielenkiintoinen ja piristävä lukukokemus!

Kauko Puranen

(Arvostelun tekijä on toiminut aiemmin Suomen merimieslähetyseuran palveluksessa matkapappina kotimaassa ja ulkomailla 1968–1972, merimiespappina Antwerpenissä 1975–1979, 2. merimiespappina Lontoossa 1979–1982,

johtokunnan jäsenenä 1983–1986, ulkosuomalaisyössä vankilapappina Strängnäsän hiippakunnassa, Ruotsissa 1986–1990 ja Kirkkohallituksessa ulkoasiainosastossa ulkosuomalaisyötyön vs. apulaissihteerinä 1991–1994.)

Asylum and Migration Policies in the European Union, edited by Steffen Angenendt. Research Institute of the German Society for Foreign Affairs. Europa Union Verlag, Berlin, 1999. 345 p.

This study undertaken under the editorial control of Steffen Angenendt is an ambitious one in the extreme. The areas of asylum and migration policy are at present as highly politicised and contentious in every European jurisdiction as the questions they raise are diverse. Thus, to attempt a pan-European compilation or comparative study is a major undertaking.

Indeed, it is on this very point that the only possible misgivings in relation to this well-conceived

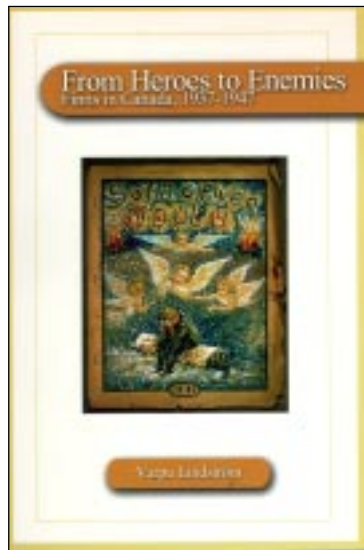
project arise. For although the work continually emphasises the dearth of proper analysis of European-wide trends and policies in the areas of asylum and migration, the reader is ultimately left somewhat unsatisfied by the absence of any significant comparative endeavour in the text itself.

Participating authors, in their separate analysis of each European member-state, utilise common structures and themes, a simple organisational detail which renders the study incalculably more accessible to the reader with comparative interests. The quality of information provided on individual states is also quite high, although a certain amount of depth may necessarily be absent in relation to states such as Ireland and Spain, states which are newly faced by questions of migration and asylum which traditionally have not been of significant consequence.

The central importance of mutual understanding and harmonisation of law and policy in these times of common European developments in relation to migration and asylum is never far from the mind of the reader of this text. This publication, highly informative on the level of understanding the backgrounds to and legal frameworks of individual states, is therefore undoubtedly of value in that context. While, as noted, a gap remains in the text in the context of a final analysis or statement of conclusion, the reader remains free to engage in such an exercise his or herself. As such, this study is perhaps of most utility to the individual wishing to identify a starting point or devel-

op a base of knowledge from which to progress to an individual or comparative analysis of one or more European states. The lack of data and information on which to build comparative study (a shortage identified by the text itself) is thus to an extent alleviated. And so, although the actual goal of an analytical study of law across Europe is ultimately here not reached, one of the motivating purposes of the editor – that of providing the concrete information for such comparative studies – is effectively realized.

Nuala Ni Mhuircheartaigh
National University of Ireland,
Dublin

Varpu Lindström. From Heroes to Enemies: Finns in Canada, 1937–1947. Beaverton, Ont.: Aspasia Books, 2000. 265 p.

Over the past three decades much has been written about the history

of Finns in Canada, but most of the published record has concerned the period from the 1880s up to 1940. Now in a major way Varpu Lindström has rectified this imbalance by writing a book published by a new press on the experience of Finnish-Canadians during World War II. The author is best known for *Defiant Sisters: A Social History of Finnish Immigrant Women in Canada* (Toronto, 1988) and her comprehensive entry on "Finns" in the recent *Encyclopedia of Canada's Peoples* (Toronto, 1999). The book under review, Lindström tells us, consumed her attention over the past ten years although some of her subjects were interviewed before 1990.

The theme of the story and the reason for the title is quite simple. In the early stages, 1939–40, Canadian Finns were heroes because their compatriots in Finland were struggling valiantly in the Winter War against the invading armies of the Soviet Union. In the later stages, specifically after December 7, 1941 till 1944, the so-called Continuation War, Canadian Finns were considered enemies, in fact quite literally being officially designated as "enemy aliens." This abrupt turn of events arose from Canada's declaring war on Finland in the wake of its becoming a co-belligerent with Germany against the Soviet Union from June 1941. Thereafter all aid to Finland ceased, Finnish consulates were closed, and Finnish citizens – even Canadian wives of Finns – had to be registered and fingerprinted. This situation came as a great shock and humiliation to most Finnish-Canadians even

though, if deemed loyal by the RCMP, registrants were issued with an exemption certificate renewable once a year which rendered the holder "inimune from interference" provided he/she did not change residence. In fact only two Finns were actually interned during World War II and that was because they were Communists not because they were Finns. Basically as enemy aliens Finnish-Canadians experienced minor disruptions (loss of hunting rifles), periodic surveillance (RCMP visits), short-term arrests and some intimidation. Granted not very pleasant but not wholesale relocation as 21,000 Japanese-Canadians on the West Coast experienced after Pearl Harbor, nor the intemment suffered by hundreds of Italian and German-Canadians suspected of being supporters of Hitler and Mussolini. Even the RCMP was forced to admit: "The majority of the Finns [even the leftists] appear to be loyal both to Finland and to the British Empire" (p. 164).

One group of Finns were singled out for special treatment during the war, namely the left-wing Finns because of their membership in or support of the Communist Party of Canada. The Finnish Organization of Canada (FOC) founded in 1911 was declared illegal in 1940 and its properties confiscated. FOC halls were closed right across Canada and their newspaper *Vapaus* (Freedom) was forced to shut down. These government actions were prompted for reasons of ideology rather than ethnicity or any putative connection with Finland. The irony of all this as pointed out

twenty years ago by historian Edward W. Laine was that "the conservative Finns [represented by the Loyal Finns in Canada] were outwardly conformist but inwardly Finnish nationalists; on the other hand, the radical Finns [represented by the FOCI were outwardly nonconformist but Canadian in their loyalties (even if partly directed toward ... the U.S.S.R.)" As a result, the FOC suffered a severe loss of membership during the banned period. Only fifty locals remained in operation after World War II; twenty locals had become inactive. Membership declined by one-third. Of course these developments were not entirely a result of the banning.

The book begins with a discussion of Finnish-Canadian participation in the Canadian army in World War I and in the Spanish Civil War. During the Winter War, Lindström suggests, about 250 men mostly Finnish-Canadians went to Finland to fight as part of the Finnish American Legion beside the regular Finnish army. Finnish-Canadian women weren't so lucky. Those who wanted to volunteer their services in aid of the Finnish war effort were prevented from joining the women's auxiliary *Lotta Svärd* unless they had belonged to the organization before emigrating to Canada. But Lindström offers no explanation for this discriminatory exclusion. There is much information on Canadian material aid to Finland during and after the Winter War. Attention is also paid to the provincial and federal schemes to resettle Finnish refugees after the Winter War, mainly from Karelia,

in Northern Ontario, Saskatchewan and the Peace River country. Nothing came of these schemes.

The course and effects of the Continuation War (1941–44) are recounted in Chapters 5 and 6. Being declared enemy aliens had the effect, for example, of prompting Finns to reach out more to their Canadian neighbours. Finnish-Canadians began to contribute in money and men to the Canadian war effort whereas previously they had contributed to the Finnish war effort. About 1,500 Finnish Canadians served in the Canadian armed forces. Lindström includes a list of forty-six Finnish-Canadians killed during World War II (p. 180), although she admits the list is incomplete. One of the strengths of these chapters is the author's balanced treatment of the forces and circumstances surrounding the predominant Red and White factions of the Finnish-Canadian political spectrum.

To round out the wartime experiences, there is a chapter devoted to the detention of about 100 Finnish merchant seamen who found themselves in Canadian ports after this country's declaration of war against Finland. In fact, two Finnish ships were seized by the Canadian government in the port of Halifax and subsequently pressed into service by the Canadian merchant marine while manned by Finnish seamen who served "voluntarily" (that is, rather than spend the duration in detention centres). One of these ships was in fact torpedoed a few months later. This is an interesting episode, but the story is not that

well told. Much of the first-person testimony is dependent upon one informant.

The book ends on an upbeat note in a chapter entitled "Return to Friendly Relations." As Finland sought to cope with the destruction of Lapland, the loss of Vyborg and the Karelian Isthmus to the USSR, and a crippling war debt, the Finns themselves cynically concluded: "The East took our men, the Germans took our women, the Swedes took our children, but at least we are left with our war debt (p. 230). The last wartime internees returned to Finland in March 1948. A Canada Finland Aid Society Fund was established composed of both Red and White factions. Aid was extended to Karelian evacuees and war orphans, many of whom had spent the war years in Sweden." "America parcels" to friends and relatives

continued for some years, mainly to addresses in Ostrobothnia. Finally, after 1947 about 14,000 Finns migrated to Canada in the space of a decade forming one of three major waves of migration from Finland to this country. This marked in a concrete way the restoration of friendly relations between the two countries.

In a work of this sort, a few errors or omissions are bound to creep in. Harry Nixon was acting premier of Ontario not "prime minister of Ontario" (p. 31). Canada declared war on Germany on September 10 not September 7, 1939 (p. 43). F.C. Blair is only named on page 119 and not identified as director of the Immigration Branch until the following page. The 21,000 Japanese Canadians who were relocated from the British Columbia coast were not interned in the Fraser Valley (p.

148) which would have been too close to the coast for security reasons. There is no caption or English translation for the death notice of Vesa Sirén on page 70 although there is a long passage about the man on page 105. Similarly, the very effective cover illustration "Var orphan Christmas" is not identified in a prominent place and thus its effectiveness in depicting a Finnish war orphan crying while his village is burning is lost on the reader. Finally, the book lacks a proper stand-alone conclusion; the "Epilogue" serves as an inadequate summary.

Nonetheless, these are minor points when one considers the important contribution this book makes to the history of Finns in Canada.

*J. Donald Wilson
University of British Columbia,
Canada*

**Hyvää Uutta Vuotta!
Gott Nytt År!
Happy New Year!**

Siirtolaisuus-Migration